

Amdo Dialect
Tibetan transcript:

དེ་ཡིས་ཚར་དུས་ཞག་བཞི་བཅུ་ཞེ་དགུ་ཚར་ན་ཡང་ད་ ཞེ་དགུ་ལྷ་མ་བུ་དུས་ད་མཚམ་ཤིང་ཟེར་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་ནི་རེད། ད་ཤི་
པོ་ཡ་བཀུག་ས་འདྲ་འདྲ་ཞིག་གིས་མི་འདྲ་ཞིག་གིས་ ད་དེ་ན་གཡུ་འདྲ་ཡི་ད་བྱུ་ཅུ་འདྲ་ད་ལྷ་འཁོར་ས་གི་དེ་མས་འདྲ་
བཏགས། ད་དེ་མེས་ཡོད་ནི་རེད། དེ་མེས་ཞིག་ཡོད་རེད། ད་དེ་མཚམ་ཤིང་དེ་དེའི་ཐོག་གི་ལྷ་ལེ་བུ་ཞེ་རེད། དེ་ལྷ་མ་མཚར་
པོ་སྲུ་ཡིན་ན་དེ་ སང་གི་དང་པ་ཡོད་ས་སྲུ་ཡིན་ན་དེ་ དེའི་བདུན་ན་ད་ལྷ་མའི་དེ་ཁྱེར་ནས་བུད་འགྲོ་ནི་རེད། ད་དེར་གཡུ་
བཏགས་ཡོད་ན་བྱུ་ཅུ་བཏགས་ཡོད་ན་དེ་དང་ཆ་མཚུང་ཡེས་ དེ་ནས་འབྲུལ་ཅ་ཅི་ཞིག་རྒྱག་དགོས་ན་ལྷ་མ་དེ་ལ་ད་རྫོགས་
པ་ཟེར་རེད། ད་རྫོགས་བཞག་ནི་རེད་དེའི་ལྷ་མ་དེར་མངོ་རོགས་ཟེར་ནི་རེད། དེ་དེའི་ལྷ་མ་དེའི་ཁོངས་རིགས་གི་པོ་ལོང་
འདོན་ དེ་སྤོང་ད་ན་ཟབ་ཟབ་དགུ་དགུ་ཡེས་དེའི་མཚམ་བྱང་གིས་ཡོད་རྒྱ་པོ་དེ་བསྐྱུ་འཛོག་ནི་རེད། དེ་དེ་མེས་ཡིན་ནི་
རེད། དེ་རེས་ཡེས་སྟོན་ནི་རེད། དེའི་ཐོག་གི་དེ་ལྷ་ལེ་བུ་བཞག་ནི་རེད། ད་སང་ལོ་དེའི་མཚམ་དེ་ མ་ཐོན་གོང་ལ་དོ་ན་
ཉན་རེད། མཚམ་ངོ་མ་བོའི་ཉན་ལ་བགས་ཉན་ནི་མ་རེད། དེའི་མཚམ་ཡིན་ན་འདྲ་ ཤི་ཚོད་... ཤི་ཚོགས་ཟེར་རྒྱ་ཞིག་འདོན་
རྒྱ་ཡོད་ནི་རེད་ཡང་། ཡང་གནས་འདུན་ན་ནང་ཅི་ཞིག་འདོན་རྒྱ་ཅན་ཞིག་ཡིན་ན་དེ་འདྲ་འདྲ་ ད་གཅིག་གནས་འདུན་
མང་པོ་འདོན་ནས་ ཐོས་གོལ་འདོན་ནས་ཅི་ཞིག་འདོན་ན་འདོན་ནས་སེར་མོ་ཞིག་ལ་མང་མི་མང་ཞིག་དུ་དེ་སྤོང་ཚོགས་
དགོས་རེད། དེ་མང་མི་མང་མེད་ནི་ཞིག་ཚོགས་ཡེས་ད་ཉི་མ་གསུམ་ལ་འདོན་བདག་ཡོད་ནི་རེད། ཉི་མ་བདུན་ལ་འདོན་
བདག་ཡོད་ནི་རེད། ད་ཆེ་མེས་འདོན་ན་སང་གི་དེ་རེད། བཞི་ཡང་འདོན་བདག་ཡོད་རེད། ད་རུང་ད་རེས་སྟོན་ན་ཞག་མ་
བདུན་གསུམ་གྱི་མཚམ་གྱི་བདུན་བཞི་བ་འདྲ་ལྷ་བ་འདྲ་གཅིག་གི་རེས་ཚོག་ཟེར་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་ནི་རེད། རུས་པ་དེ་བསྐྱུ་ཡེས་
མི་དེ་བསྐྱུ་ཡོད་རེད་མོད། དེ་ལ་ལ་ཞིག་གི་བྱ་བྱིན་སྟོང་ཁོ་ནི་རེད། བྱ་བྱིན་བཏང་ན་ཡང་རེས་པ་ཞིག་ངེས་པར་དུས་ཁྱེར་
ཡོང་དགོས་ནི་རེད། ཡིན་ན་མིན་ན། མར་ཁྱེར་ཡོང་ནས། དེ་རྫོང་མ་བསྐྱུ་ནས། རུས་པ་དེ་བསྐྱུ་ནས་དེ་ན་ཡོད་རེད་མོད།
དེ་རྫོང་ནས་ཐལ་ཡེས་ནས། དེའི་ནང་ལ་ས་སྤེལ་ནས་ དེའི་ནང་ལ་ད་མཚར་པོ་སྤེལ་ད་དེའི་ཆ་ཆ་ རེས་པ་ཆ་ཆ་ཟེར་རྒྱ་
ཞིག་རྫོང་དགོས་ནི་རེད། རུས་པ་ཆ་ཆོང་ནང་ལ་ཆ་ཆ་རྫོང་དགོས་ནི་རེད། དེ་ཆ་ཆ་རྫོང་གི་ཐ་སོ་དེ་ཅི་རེད་ཟེར་ན། དེའི་ཆོ་
ལ་རྫོང་སེམས་ཡིག་བརྒྱ་ཨོ་པ་ ཅན་པོའི་ཡིག་བརྒྱ་དེ་འབྲུམ་ཐེར་ཞིག་ཡིན་ན་མིན་ན་འདོན་དགོས་རེད། ལྷ་མ་ཆ་ཁའི་
བདོན་ ཁྱེར་ཆ་ཁའི་དེ་རེས་ཡེས་དགོས་ནི་རེད། དེ་སོང་དུས་དེ་ཡི་ཆ་ཆ་བརྒྱད་རྫོང་བདག་ཡང་ཡོད་རེད། ཆ་ཆ་གཅིག་མ་
གཏོགས་མི་ཡེས་བདག་ཡང་ཡོད་རེད། ད་ཅི་ཞིག་ཡིན་ན་བཅུ་ཡེས་བདག་ཡང་ཡོད་རེད། ཅིག་འདྲ་མི་འདྲ་ཡོད་རེད། ལྷ་མ་
རེར་ཚོས་ལྷགས་ཤེ། དེ་རེས་ཡེས་དུས་ཆ་ཆ་རྫོང་འཛོག་ནི་རེད། ཆ་ཆར་ན་བཟའ་བཀོན་ནས་གཡུང་འདྲ་ཞིག་འཛོག་འཛོག་
རེད། དེ་ཐམ་བདུན་... སྟོན་མ་ཤི་ནས་བདུན་གཉིས་གསུམ་དང་བཞི་ཡི་ནི་ནས་རེད་གོ། ཡང་མིན་ན་བདུན་བཞི་བ་ལ་ཆ་
ཆ་རྫོང་རེད། ཡང་མིན་ན་བདུན་ལྷ་བར་རྫོང་རེད། དེ་མེས་ཡེས་རེད། དེ་དུས་ཡང་སེར་མོ་ཨ་འམང་དགོས་རེད། མང་དགོས་
བྱས་ཅི་རེད་ཟེར་ན་རྫོང་སེམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིག་བརྒྱ་འབྲུམ་ཐེར་ཞིག་ཚར་དགོས་རེད། དེ་ཚར་དགོས་དུས་དེ་ཨ་འམང་སེར་
མོ་མང་རེད། དེ་དེའི་ཕྱིར་ལོ་དེ་རེས་ཟེར་རྒྱ་པོ་རེད། དེའི་ཕྱིར་ལོ་དེ་རེས་ཤི་ཚོགས་དེ་ལ་ཅི་འདྲ་ཞིག་མང་ཐུབ་ན་མང་དེ་
མང། ལ་ལ་ཞིག་གི་ག་ཚང་གདན་འདུན་ལྷ་བདག་ཡང་ཡོད་རེད། ལ་ལ་ཞིག་གི་ག་ཚང་གཅིག་གི་སེར་མོ་ཅི་ཡོད་ན་དེ་གདན་
ནས་དེ་འདྲ་ཡེས་བདག་ཡང་ཡོད་རེད། ད་ཅི་ཞིག་ཡིན་ན་མིན་ན། ལྷ་མ་གང་ཆེ་གང་མཚར་འདན་དགོས་ནི་རེད། དེའི་དེ་
དེའི་ཤི་བོ་རྫོགས་ཚར་རེད། དེ་ཚང་གི་ཁྱིམ་ལི་ཀ་ལང་འདྲ་བོ་ལེན་ནས་འགྲོ་ཚར་རེད། ཚར་ནི་འདྲ་བོ་རེད་དེ། སང་ལོ་ཤི་
ཚོགས་འདྲ་བོ་འདོན་ཚར་དུས་དེ་ཡོད་ནི་མ་རེད། ཁྱེར་གི་ཕྱིར་འཁོར་བའི་འདོན་རྒྱག་རྒྱ ད་དཔེ་ཞིག་བཞག་ན་སང་དབང་

ཡིན་ནི་ཞིག་ཡིན་ན་ད་ད་དུང་ང་ཕྱིར་འཁོར་ནས་ སར་ག་ད་དུང་ངའི་བྱིམ་ཡིན་བསམ་རྒྱུ་མེད་ནི་གི་སོང་ཚར་རེད། དེ་དེ་
 རེད་ལྟར་གོ། ཀ་ལ་འདྲ་བོ་བྱེན་ཚར་རེད། དེ་ལྷ་མ་ཡར་ལུལ་བྱ་བཟང་ངན་ ཞོ་ དེ་ཕྱོས་འབོ་ཆེ་རྒྱུང་ཡིན་ན་འདྲ་གོ། ལྷ་མ་
 ཡ་གསོས་བ་ཡག་རྩོག་ཡིན་ན་འདྲ་གོ། ཞོ་ དེ་མཚོན་མེ་མང་ཉུང་ཡིན་ན་འདྲ་གོ། ཞོ་ ད་གཅིག་ གསུར་མང་ཉུང་ཡིན་ན་
 འདྲ་གོ། ད་རྒྱ་ས་རྒྱ་བོ་བྱིམ་ཚང་གི་ཤར་ནི་རེད། ཤི་བོ་རྩེས་ཆེ་དང་མི་ཆེ། ཚོས་ལ་དད་བ་ཡོད་དང་མེད། ད་མེས་གི་བཟང་
 ངན་ཅན་བོ་དེ་ལ་ལྷག་ཡོད་རེད། ལྷག་སྲོལ་ཅན་བོ་དེ་རེས་ཡེས་རྒྱུ་རེད། ཆ་ཁའི་དེ་མི་ཡེས་ཁ་མེད་ཡིན་ནི་རེད། དེ་མེས་
 འདྲ་ཞིག་མི་ཡེས་ཁ་མེད་ཡིན་ནི་རེད། དེ་མེས་ཞིག་རེད།

English translation:

However, after the forty-nine days of chanting, there is something called *mtsham bynga*. That's when you paint an image that would attract the dead; you can put coral or turquoise jewelry that would attract the soul of the dead. There is something like that. After the whole *mtsham bynga* ceremony, we are done with the first part of the ritual. You take *mtsham bynga* to the lama who is both qualified and respected. Along the coral and turquoise you have on the *mtsham bynga*, you will also bring some present for the lama for leading the ritual. The things (coral or turquoise with painted images) you take to the lama are called *rdzoks ba*, *rdzoks* refers to 'the end.' You will ask the lama to delegate the *rdzoks ba*, and carefully the lama will chant '*po long*' and burn the *mtsham bynga*. That's what they do and that's end of the funeral ritual. However, during the following year, a few days before or right on the same day of the person's death that year, there is a chant called 'she *tsheks*' and all the chants that you have done last year will be chanted again. You have to do a lot of '*knas 'karn*', '*thos krol*' and any other necessary chants, you should invite as many monks as you can for the chant. Some people do three days of chant and others do seven days, the number of chanting days is up to you. However, it is always good to do more days. Some people do four days of chanting as well. During the year of death, either on the fifth or seventh week, there is also some[thing] called *ris chok*, that's when [you] take the bone from the burned body, some people do sky burial, but you will still be bringing back some bones of the dead person and burn it. You smash the bone into power, mix it with earth and water, and then make something called 'bone *tsha tsha*', you will be making *tsha tsha*¹ images in a 'bone *tsha tsha* lamp'. When making the *tsha tsha*, monks will have to chant the vajrasattva scriptures. After chanting that, lamas will have to make '*tsha tsha*', some lamas make eight of them, while some only make one and others make ten of them, it is all dependent on individual preference. Every lama has his own preferred traditions. After *tsha tsha* is made, you will wrap it around in a cloth. This is done two or three weeks after the person has died, the fourth and fifth week works fine too. During that time, you have to have many monks to finish the vajrasattva chant. As we have talked [about] a little bit, the following year, you will also invite as many monks as possible; some families even invite the whole monastery, others only invite one lama from a monastery. Anyhow, you will be inviting the most qualified lamas to chant. After the following year's chant, the whole funeral for the dead is complete. It's like that

¹ "Tsa-tsa" is a homophony of a Sanskrit word from a dialect in ancient India, or in the middle and the north of Central Asia(1). In the view of Tibetans, "Tsa-tsa" is a kind of mini-sculpture with well-designed figures full of decorative and symbolic meanings.

the dead already took his or her part of the possession from the family. Soon after the following year's chant, then the dead should not be thinking about coming back to the family and thinking he is still a part of the family even if he has a choice. He/she already took their part of the property away. Regarding the reward for the lamas and monks, the food you offer to them, the amount of butter lamps you offer for the dead and other things are all dependent on individual families, depends on whether or not they have a strong affection toward the dead, depends on their faith and dedication to Dharma.

The tradition of the funeral rituals is like what we have described above and that's the right way to do about it, but how well you represent the funeral ritual still depends on each individuals and families.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use every day. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2013 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated